

Danmarks radios regler for medarbejdernes adgang til »højtaler og skærm«, når de udøver politisk virksomhed

FOB nr. 81.206

Fastsættelse af regler for medarbejdere i Danmarks radio, der normalt vil have til følge, at medarbejdere, der udøver politisk virksomhed med henblik på valg til folketing, kommunalbestyrelser eller Europaparlamentet, ikke har adgang til »højtaler og skærm«.

(J. nr. 1980-1136-76).

Folketingsmedlem A anmodede ombudsmanden om at undersøge, »hvorvidt radiatorådets beslutning af 15. januar 1980 vedrørende Danmarks radios medarbejderes politiske virke er forenelig med de almindelige rettigheder, som borgerne nyder her i landet«.

Radiatorådets beslutning af 15. januar 1980 angik følgende tilføjelse til forretningsordenen for Danmarks radio:

»§ 48 B:

Stk. 1. Direktørerne, programsidens chefer og souschefer, distriktsledere og programmedarbejdere skal, såfremt de ønsker at lade sig opstille som kandidat til folketing, Europaparlament eller kommunalbestyrelse, indgive anmeldelse til generaldirektøren.

Stk. 2. Der foretages herefter en konkret vurdering af den pågældendes funktion i Danmarks radio, og efter drøftelse med den pågældende medarbejder foretages om nødvendigt en anden passende placering af medarbejderen. Ved vurderingen heraf er det afgørende, at der ikke bør kunne rejses tvivl om Danmarks radios uafhængighed af partipolitik, og at medarbejderen ikke bør kunne angribes for at udnytte sin stilling i Danmarks radio til at skabe vælgerinteresse for sin person. Vurderingen vil derfor normalt have til følge, at medarbejderen i kandidatperioden ikke har adgang til højtaler eller skærm i sin egenskab af medarbejder.

Stk. 3. Bliver medarbejderen valgt til folketing, Europaparlament eller kommunalbestyrelse, skal den pågældendes placering på ny tages op til vurdering.

Stk. 4. Ophører kandidaturet for medarbejderen, der har fået en ændret placering, genindtræder den pågældende normalt i sin tidligere funktion, idet der dog bør tages rimelige hensyn til den, der har beklædt stillingen under medarbejderens kandidatperiode.

Stk. 5. Udløber mandatet, skal der inden 3 måneder for tidligere medlemmer af folketing eller Europaparlament findes en passende stilling for den pågældende.

For tidligere medlemmer af kommunalbestyrelse, som i henhold til stk. 3 ovenfor har fået en ændret placering, tages placeringen op til ny vurdering.

Stk. 6. Øvrige medarbejdere skal give meddelelse til generaldirektøren, når de bliver valgt til folketing, Europaparlament eller kommunalbestyrelse.

Stk. 7. Med hensyn til orlov følges statens regler.«

Radiorådet vedtog endvidere følgende, der fremtrådte som en note til den pågældende bestemmelse i forretningsordenen:

»*Særlige regler for udsendelsesvirksomheden i forbindelse med medarbejdernes politiske virke.*

Direktørerne, programsidens chefer og souschefer, distriktsledere og programmedarbejdere har, såfremt de er kandidater til folketing, Europaparlament eller kommunalbestyrelse, ikke adgang til højtaler eller skærm i deres egenskab af medarbejder i maksimalt 6 uger op til valget.«

Radiorådets beslutning, der i det væsentlige svarede til et forslag fra Danmarks radios driftsledelse, skete efter en debat i et åbent møde den 15. januar 1980 under dagsordenspunktet »Medarbejdernes politiske virke«. Ombudsmanden modtog referat af mødet vedrørende dette dagsordenspunkt og radiorådsformandens udaterede notat til radiorådet »ad dagsorden for åbent møde, pkt. MEDARBEJDERNES POLITISKE VIRKE«. Radiorådsformandens notat, der var mærket »bilag Å 1049«, var vedlagt følgende bilag:

Bilag 1: Danmarks radios driftsledelses notat af 12. februar 1979 vedrørende »medarbejdernes politiske virke«,

Bilag 2: Danmarks radios driftsledelses forslag (udateret) til bestemmelser om medarbejdernes politiske virke,

Bilag 3: Radiorådsformandens forslag (udateret) til bestemmelser om medarbejdernes politiske virke.

I radiorådsformandens notat var anført følgende om radiorådets hidtidige holdning til spørgsmålet om medarbejdernes politiske virke:

»...

Som det vil være radiorådet bekendt, har rådet ved gentagne lejligheder drøftet spørgsmålet om medarbejdernes politiske virke. Drøftelserne er hidtil endt i en bekræftelse af radiorådets vedtagelse af 11. august 1970, hvorefter man fortsat »fastholder den hidtil udviste liberalitet« over for programmedarbejdernes overtagelse af politiske hverv, idet man dog samtidig »understreger, at ordningen må kombineres med fornøden hensyntagen til Danmarks radios renommé for upartiskhed og dens position som en uafhængig offentlig institution.

...«

Om anledningen til indførelse af bestemmelser vedrørende medarbejdernes politiske virke oplyste radiorådsformanden følgende på radiorådsmødet den 15. januar 1980 (ifølge mødereferatet):

»...

Når sagen er kommet op, er det, fordi de nugældende regler - jeg ved ikke, om man kan kalde det regler, men den nuværende policy - som er refereret i papiret, har vist sig ikke at fungere i praksis. Derfor er det altså op til rådet nu at imødekomme driftsledelsens ønske om regler af en anden karakter...«

Driftsledelsens notat af 12. februar 1979, der havde overskriften »Medarbejdernes politiske virke«, indeholdt bl.a. en redegørelse for reglerne om tjenestemænds adgang til at overtage borgerlige og kommunale ombud. Endvidere var omtalt en udtalelse, som ombudsmanden afgav i skrivelse af 22. novem-

ber 1973 om adgangen for medarbejdere i Danmarks radio til at medvirke i præsentationsprogrammer for politiske partier, jfr. nærmere nedenfor og folketingets ombudsmands beretning for 1973, s. 101 ff. Notatet indeholdt følgende konklusion:

»Det fremgår af det ovenfor ... anførte, at en indskrænkning i medarbejdernes adgang til at udfolde politisk aktivitet må ske med iagttagelse af den største opmærksomhed over for den samfundsmæssige interesse i at værne grundlæggende principper i vort demokrati. Denne vurdering bestyrkes ikke mindst af en samtale, jeg havde den 27. november 1978 med kontorchef Egeberg, lønnings- og pensionsdepartementet.

...

Al tale om regulering har altid været af økonomisk art, idet det har været en tradition siden embedsmandssystemets opståen, at disse havde ret og pligt til at påtage sig ombud og medlemskaber af folketinget.

På forespørgsel oplyste han, at traditionen f.eks. i England har været lige så lang for, at medlemskab af parlamentet medfører udtræden af statens tjeneste.

Egeberg oplyste endvidere, at opfattelsen i lønnings- og pensionsdepartementet og i organisationskredse var, at pligten til at påtage sig ombud var uden for aftalemulighed, og derfor kunne der heller ikke ske forsættelse eller afskedigelse på grund af sådanne forhold.

Om der i enkelte ministerier var regler om medarbejderes politiske virke, var han ikke bekendt med. De måtte i så fald være stiltiende.«

Om de regler, der følges ved andre landes radiofonier, var oplyst følgende i notatet:

»Der er indhentet udtalelser fra Norge (NRK), Sverige (SR), Vesttyskland (Bayerischer Rundfunk og Zweites Deutsches Fernsehen), England (BBC) og Irland (RTE).

Af alle besvarelser bortset fra den svenske fremgår, at reguleringen inden for radiofonierne hviler på enten lovlig eller anden statslig regulering gældende for offentligt ansatte. Dog er reglerne f.eks. i RTE strengere end inden for det offentlige. I alle lande, bortset fra Sverige, bliver medarbejdere, der vælges til *parlamentet*, fritaget for tjeneste. Reglerne omkring valgkamp, valgperiode, er forskellige, ligesom spørgsmålet om orlov kontra afskedigelse behandles forskelligt.

Valg til kommunalbestyrelser medfører normalt ingen ændringer i de pågældendes ansættelsesforhold.

...«

I radorådsformandens ovenfor omtalte notat var bl.a. anført følgende vedrørende driftsledelsens notat af 12. februar 1979:

»...

Ved sin fremlæggelse af sagen for forretningsudvalget har generaldirektøren fremhævet, at den juridiske undersøgelse viser, at det er nødvendigt at gå frem med forsigtighed på dette område, men at en vis regulering må kunne foretages. Vedrørende udenlandsk praksis har generaldirektøren noteret, at der mange steder finder en regulering sted, men at det samtidig må noteres, at der i udlandet som hovedregel foreligger et legalt grundlag (eller f.eks. en stortingsbeslutning) for en regulering.

...«

Driftsledelsens forslag til bestemmelser om medarbejdernes politiske virke (bilag 2 til radiorådsformandens notat) blev ifølge rådsformandens notat fremlagt efter drøftelser i direktionen, programkollegierne, chefkredsen og samarbejdsudvalget.

Om sagens behandling i samarbejdsudvalget og i radiorådets forretningsudvalg fremgik følgende af rådsformandens notat:

»...

VI. I *samarbejdsudvalget* har medarbejderne givet udtryk for, at man fra medarbejderside havde ønsket et endnu strammere forslag end driftsledelsens. Man havde imidlertid accepteret driftsledelsens forslag. Medarbejderne kunne ikke gå ind for mit forslag.

VII. I *forretningsudvalget* har der været delte opfattelser af spørgsmålet spændende fra accept af driftsledelsens forslag, over støtte til mit forslag, til den opfattelse at den hidtidige praksis ikke bør skærpes.

Der foreligger derfor ikke nogen indstilling fra forretningsudvalget i denne sag, som hermed fremlægges til drøftelse i radiorådet.

...«

I notatet beskrev rådsformanden sit forslag i forhold til driftsledelsens således:

»...

IV. Efter en række drøftelser i forretningsudvalget udarbejdede jeg et mindre vidtgående forslag ... (*Rådsformandens forslag*).

V. *Forskellene* mellem de to forslag ligger i det væsentlige i følgende:

Anmeldelsespligten over for generaldirektøren gælder efter driftsledelsens forslag alle programmedarbejdere, medens den efter mit forslag kun gælder programmedarbejdere i de særligt »politisk udsatte afdelinger«, (efter forslaget: »kultur- og samfundsafdelingen, radio, TV-kulturafdelingen, nyheds- og aktualitetsafdelingen, radio, TV-aktualitetsafdelingen - bortset fra sporten ...«; min bemærkning).

Driftsledelsens forslag omfatter generelt også kommunalbestyrelseskandidater, medens der efter mit forslag her kun er tale om et forbud mod adgang til skærm eller højtaler i egenskab af medarbejder i de sidste fire uger før kommunalvalget.

Ved vurderingen af den omplacering, der kan komme på tale, lægges der i driftsledelsens forslag vægt på, at der ikke bør kunne rejses tvivl om Danmarks radios uafhængighed af partipolitik, og at medarbejderen ikke bør kunne angribes for at udnytte sin stilling i Danmarks radio til at skabe vælgerinteresse for sin person. Det sidste moment indgår ikke i mit forslag.

Efter driftsledelsens forslag vil en programmedarbejder have mulighed for at deltage i partiernes præsentationsprogrammer. Dette gælder ikke efter mit forslag.

For begge forslag gælder i øvrigt, at ordningen for de medarbejdere, der er omfattet af forslagene, må administreres efter et skøn, men at vurderingen normalt vil have til følge, at den af ordningen omfattede medarbejder i kandidatperioden ikke har adgang til højtaler eller skærm i sin egenskab af medarbejder.

...«

På mødet i radiorådet den 15. januar 1980 stillede endvidere radiorådsmedlem Bertel Haarder forslag om følgende tilføjelse til driftsledelsens forslag til § 48 B, stk. 1:

»eller såfremt de indtager - eller kandiderer til at indtage - vigtige roller i anden organisatorisk virksomhed, som har til formål at påvirke offentligheden.«

Driftsledelsens forslag blev (efter at radiorådsformanden havde trukket sit forslag tilbage, og efter at radiorådet havde forkastet Bertel Haarders forslag) vedtaget på radiorådsmødet den 15. januar 1980 med undtagelse af følgende afsnit under »særlige regler for udsendelsesvirksomheden i forbindelse med medarbejdernes politiske virke«:

»Programdirektørerne skal endvidere påse, at der ikke i øvrigt under valgkampen udsendes programmer, som er produceret af medarbejdere, der er kandidater, hvor disse programmer kan rejse tvivl om Danmarks radios uafhængighed af partipolitik.«

Grunden til, at dette afsnit udgik, fremgik bl.a. af følgende udtalelse i radiorådets møde den 15. januar 1980:

»...

Generaldirektøren: Programdirektørerne placerer programmerne og vil også uden disse regler kunne påse, at der ikke sker noget, som kunne bringe Danmarks radios politiske uafhængighed i tvivl...«

Driftsledelsens forslag blev vedtaget med 20 stemmer for og 1 imod. 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

I skrivelse af 22. januar 1980 henvendte folketingsmedlem B, der var ansat som programmedarbejder ved Danmarks radio, sig til ministeren for kulturelle anliggender om sagen. Han anførte bl.a. følgende:

»...

Jeg mener, at beslutningen er på kanten af vor lovgivning - herunder grundloven - der giver alle borgere adgang til politisk aktivitet, uden at dette medfører stillingsbegrænsning.

Arbejdet som journalistisk medarbejder i Danmarks radio er meget varieret, men det indebærer i langt de fleste tilfælde, at medarbejderen må være indstillet på at benytte mikrofon og skærm til interviews, kommentarer, indtaling, oplæsning o.a.

For undertegnede, der først og fremmest arbejder i radio med børn, vil det være en meget alvorlig indskrænkning og næsten umuliggøre mit arbejde.

Men endnu alvorligere bliver reglen om udelukkelse over for fremtidige medarbejdere. Når der fremover skal foretages ansættelser af journalistiske medarbejdere i Danmarks radio, vil det blive meget svært - nærmest umuligt - for en politisk interesseret at opnå ansættelse, idet næppe nogen ansættende myndighed i DR vil antage en journalistisk medarbejder, som kun kan bruges til delvis arbejde (f.eks. fordi en ansøger er opstillet til et kommunalvalg).

I fremtiden må en ansøger altså meddele, om han/hun er eller tænker på at lade sig opstille til et valg.

Dette er måske ikke Berufsverbot, men det er en meget alvorlig begrænsning af fri adgang til at ansøge.

...«

B rejste videre nogle spørgsmål om den nærmere forståelse af de regler, som radiorådet havde vedtaget den 15. januar 1980, herunder spørgsmålet om

rimeligheden af afgrænsningen af kredsen af ansatte. - I en skrivelse af 4. februar 1980 supplerede og uddybede han spørgsmålene.

I anledning af B's henvendelse af 22. januar 1980 modtog ministeriet for kulturelle anliggender med Danmarks radios skrivelse af 13. februar 1980 rådsformandens ovennævnte notat, referatet for radiorådets møde den 15. januar 1980 samt den endelige ordlyd af rådets vedtagelse på mødet. Skrivelsen indeholdt endvidere en stillingtagen til forståelsen af udtrykket »... såfremt de ønsker at lade sig opstille« i § 48 B, stk. 1.

I skrivelse af 21. april 1980 besvarede ministeren for kulturelle anliggender B's henvendelser. Ministeren henviste til skrivelsen af 13. februar 1980 fra Danmarks radio og bemærkede endvidere:

»...

Jeg kan tilføje, at de af radiorådet vedtagne bestemmelser på forhånd har været drøftet med ministeriet, og at det er ministeriets opfattelse, at bestemmelserne ikke strider imod princippet om medarbejdernes frie adgang til politisk virksomhed.

Jeg mener derfor ikke at kunne foretage mere i sagen, men har forståelse for, at du ønsker den prøvet af ombudsmanden.

...«

A's klage til ombudsmanden indeholdt ud over det, der er citeret ovenfor, bl.a. følgende:

»...

Den konkrete baggrund for min anmodning er, at jeg som ansat i Danmarks radio og som medlem af folketinget er direkte berørt af ovennævnte vedtagelse. Men i øvrigt er det min opfattelse, at det spørgsmål, jeg herved rejser for Dem, dels er af principiel betydning for omfanget af borgernes rettigheder i det danske samfund, dels afføder en lang række vanskelige afgrænsningsproblemer.

...«

I den skrivelse af 19. november 1980, som radiorådet afgav i anledning af klagen til ombudsmanden, udtalte radiorådet sig ikke nærmere om sagen.

Ministeriet for kulturelle anliggender henholdt sig i en udtalelse af 5. december 1980 til den stilling, som ministeren i skrivelsen af 21. april 1980 til B havde taget til spørgsmålet, og hvorefter »bestemmelserne ikke strider imod princippet om medarbejdernes frie adgang til politisk virksomhed...«

Ombudsmanden udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»De har i Deres henvendelse til mig taget udgangspunkt i en almindelig anerkendt retsgrundsætning om frihed for offentligt ansatte, herunder ansatte i Danmarks radio, til at udøve politisk aktivitet med henblik på at opnå valg til offentlige organer, herunder de i sagen aktuelle: folketinget, kommunalbestyrelserne og Europaparlamentet. De har bedt mig vurdere, om de af radiorådet den 15. januar 1980 vedtagne bestemmelser, der er gengivet ovenfor, er i strid med denne grundsætning.

Min undersøgelse i anledning af Deres klage til mig omfatter det principielle spørgsmål, om Danmarks radio er berettiget til at fastsætte regler, der normalt har til følge, at de omtalte medarbejdere ikke har adgang til »højtaler eller skærm«. Derimod har jeg ikke på grundlag af den foreliggende klage fundet at burde gå ind på spørgsmålet om den nærmere forståelse af reglerne, herunder spørgsmålet om rimeligheden af afgrænsningen af kredsen af ansatte i de vedtagne bestemmelser.

Følgende bestemmelser er af betydning for sagen:

Grundloven

§ 30, stk. 2:

»Tjenestemænd, som vælges til medlemmer af folketinget, behøver ikke regeringens tilladelse til at modtage valget.«

Radioloven (lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed (med senere ændringer)):

§ 1:

»Danmarks radio har eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.«

§ 9:

»Stk. 1. Radorådet er Danmarks radios øverste ledelse og fører tilsyn med, at de i loven fastsatte bestemmelser for institutionens virksomhed overholdes. Rådet fastsætter de almindelige retningslinier for Danmarks radios virksomhed inden for de i loven givne rammer.

...

Stk. 6. Ministeren for kulturelle anliggender udfærdiger efter indstilling fra radorådet en forretningsorden for rådet og et reglement for de i Danmarks radio ansatte tjenestemænd.«

Forretningsorden for radorådet (ministeriet for kulturelle anliggenders cirkulære nr. 126 af 26. juni 1974 (med senere ændringer)):

§ 6, stk. 2:

»Rådet fastsætter nærmere regler om generaldirektørens kompetence og virksomhedens daglige drift i en forretningsorden for Danmarks radio.«

Almindelige retningslinier for programvirksomheden i Danmarks radio (vedtaget af radiatorådet den 21. juni 1977 i henhold til radiolovens § 9, stk. 1):

»... Danmarks radios eneret til radio- og fjernsynsspredning og institutionens centrale placering i landets kultur- og samfundsliv pålægger den pligt til at bringe *saglig* og *upartisk* information.

...

Upartiskhed:

Upartiskheden i informationsspredningen forudsætter, at Danmarks radio som institution ikke tager stilling i kontroversielle spørgsmål, at medarbejderne i Danmarks radio ikke benytter deres stilling til at fremme personlige interesser, og at der stræbes imod, at opfattelser, der er så væsentlige, at de har krav på almen interesse, i et rimeligt balanceforhold kommer til udtryk i Danmarks radios programvirksomhed.

...«

Lønningsreglement for Danmarks radio (ministeriet for kulturelle anliggenders lønningsreglement af 1. februar 1965 (med senere ændringer) jfr. radiolovens § 9, stk. 6):

§ 4:

»Enhver tjenestemand er pligtig at underkaste sig de forandringer i hans tjenesteforretningers omfang og beskaffenhed, som måtte blive bestemt, uden at det er fornødent, at noget dertil sigtende forbehold er optaget i hans ansættelsesbrev.«

Regler for udsendelser i radio og TV i forbindelse med folketingsvalg (vedtaget af radiatorådet som programudvalg den 15. april 1980):

»...

I. Almindelige bestemmelser.

1. Spærretid m.v.

Der indføres spærretid i radio/TV i fire uger før valgdagen. Hvis valget udskrives mindre end fire uger før valgdagen, indtræder spærretiden ved begyndelsen af det efter valgudskrivelsen umiddelbart følgende døgn.

Spærretiden omfatter personlig medvirken af folketingsmedlemmer, folketingskandidater og medlemmer af regeringen.

Medarbejdere, der er kandidater til folketing, har ikke adgang til højtaler eller skærm i deres egenskab af medarbejdere i maksimalt 6 uger før valget.

...

II. Præsentationsprogrammer i TV.

...

c. Betingelser i øvrigt.

I programmerne kan ikke medvirke fast ansatte programmedarbejdere i Danmarks radio eller projektknyttede medarbejdere, hvis samlede indtjening i det nærmest foregående finansår oversteg 60.000 kr. Dette gælder ikke, såfremt de pågældende er folketingskandidater.

...«

Som nævnt i driftsledelsens notat af 12. februar 1979 (jfr. ovenfor) behandlede jeg i 1973 en klage over nogle tilsvarende regler for udsendelser i radio og TV (i forbindelse med folketingsvalget den 4. december 1973). Min udtalelse i sagen er gengivet i min beretning for 1973, s. 101 ff. Ved min bedømmelse af sagen lagde jeg til grund, at der som udgangspunkt tilkommer offentligt ansatte, herunder medarbejdere ved Danmarks radio, frihed til at udøve politisk aktivitet med henblik på valg til offentlige organer. Derudover udtalte jeg bl.a. følgende:

»...

Uanset dette udgangspunkt må jeg tillægge den af radiatorådets formand oplyste begrundelse så afgørende vægt, at jeg ikke finder anledning til kritik over for radiatorådets beslutning.

Jeg skal i tilknytning hertil som det efter min mening væsentligste synspunkt fremhæve, at der - bl.a. under hensyn til bestemmelsen i radiospredningslovens § 1, som giver Danmarks radio monopol på radiospredning - må påhvile Danmarks radio en særlig forpligtelse til at medvirke, at der i befolkningen opstår tvivl om institutionens partipolitiske neutralitet i en valgkamp.

Jeg finder endvidere at burde pege på, at den begrænsning i medarbejdernes adgang til at udøve politisk aktivitet, som radiatorådets beslutning er udtryk for, alene har karakter af en begrænsning - og som nævnt kun en delvis begrænsning af mulighederne for at udøve politisk aktivitet in-

den for institutionens egne rammer. På andre områder inden for den offentlige forvaltning vil medarbejderne normalt heller ikke have nogen adgang til at anvende selve den institution, hvor de er ansat, som medium for deres politiske virksomhed.

...«

På grundlag af en drøftelse med radiorådets formand fandt jeg at måtte lægge til grund, at de nævnte regler navnlig var begrundet i følgende synspunkter:

»...

1) Såfremt en medarbejder deltog i et bestemt partis præsentationsprogram, ville han kunne bringe sig selv i den situation, at der i kommende udsendelser kunne opstå en uheldig tvivl om hans objektivitet. En sådan tvivl ville kunne gøre sig gældende på særlig uheldig måde, hvis vedkommende medarbejder inden for kortere tid efter præsentationsprogrammet fik til opgave at gennemføre et politisk interview. I forbindelse hermed ville der endvidere være en nærliggende risiko for, at den tvivl, som kunne opstå vedrørende den enkelte medarbejders politiske objektivitet, ville blive overført på institutionen som sådan, således at institutionen Danmarks radios partipolitiske neutralitet kunne blive draget i tvivl.

2) Danmarks radio må antages at være forpligtet til at sikre alle politiske partier en ligelig behandling, og denne forpligtelse søges bl.a. opfyldt gennem regler om »politisk spærretid« i radio og TV, gennem tildeling af ensartet sendetid til de enkelte partiers valgudsendelser m.v.

Såfremt man imidlertid tillod enkelte medarbejdere at deltage i præsentationsprogrammernes valgagitation, ville det indebære, at den autoritet eller popularitet, som vedkommende måtte have erhvervet gennem sin virksomhed i Danmarks radio, kunne benyttes til fordel for partiet som sådant. Danmarks radio ville herved - i en vis forstand - kunne blive inddraget i valgagitationen på enkelte partiers side, hvilket netop ville stride imod forpligtelsen til at sikre alle partier ligelig behandling.

...«

Radiorådets beslutning af 15. januar 1980 indebærer mulighed for at foretage ændringer i arbejdsopgaverne for de medarbejdere, der udøver den i beslutningen angivne politiske virksomhed. Ændringerne vil, så vidt jeg forstår, typisk bestå i, at de pågældende medarbejdere afskæres fra adgang til højtaler eller skærm (i deres egenskab af medarbejder, jfr. forretningsordenen for Danmarks radio § 48 B, stk. 2).

Efter § 4 i lønningsreglementet for Danmarks radio, der er gengivet ovenfor, er de tjenestemandsansatte i Danmarks radio pligtige til at underkaste sig de forandringer i tjenesteforretningernes omfang og beskaffenhed, som måtte blive bestemt. Ved min vurdering af sagen går jeg ud fra, at et lignende princip gælder øvrige ansatte, herunder overenskomstan-satte, i Danmarks radio. De hensyn, der kan begrunde ændringer, er ikke nærmere angivet i lønningsreglementet, men efter almindelige forvaltningsretlige principper gælder, at sådanne hensyn skal have saglig begrundelse.

Efter forretningsordenens § 48 B, stk. 2, er de hensyn, som kan begrunde ændringer i ansættelsesområdet, følgende:

- 1) »at der ikke bør kunne rejses tvivl om Danmarks radios uafhængighed af partipolitik«,
- 2) »at medarbejderen ikke bør kunne angribes for at udnytte sin stilling i Danmarks radio til at skabe vælgerinteresse for sin person«.

Selv om disse hensyn alene er anført i forbindelse med den vurdering, der skal foretages, når en ansat har ladet sig opstille som kandidat, må jeg gå ud fra, at det er disse hensyn, der også ligger til grund for beslutningen om at fastsætte de nævnte retningslinjer, og at de samme hensyn derfor også må komme i betragtning ved de øvrige vurderinger, der kan blive tale om som følge af medarbejdernes politiske virksomhed. Jeg tænker her på den vurdering, der skal foretages, såfremt medarbejderen bliver valgt, jfr. § 48 B, stk. 3, og på den vurdering, som jeg går ud fra, at der kan blive tale om efter § 48 B, stk. 6, af »øvrige medarbejdere«, såfremt de bliver valgt. Endelig går jeg ud fra, at de nævnte hensyn også har været afgørende for fastsættelsen af de »særlige regler for udsendelsesvirksomheden i forbindelse med medarbejdernes politiske virke«, hvorefter kandidater ikke har adgang til højtaler eller skærm i deres egenskab af medarbejdere i max. 6 uger op til valget.

De nævnte hensyn må efter min opfattelse utvivlsomt betegnes som saglige, men kan ikke alene indgå i vurderingsgrundlaget for beslutningen om at gennemføre ændringer som de nævnte af ansættelsesområdet for medarbejdere ved Danmarks radio. Også hensynet til ikke at lægge offentligt ansatte hindringer i vejen for fri adgang til at udøve politisk virksomhed må komme i betragtning. Dette hensyn bygger som anført i min udtalelse i den ovenfor omtalte sag på en »almindeligt anerkendt - men ikke nøjere præciseret - retsgrundsætning, der i øvrigt har støtte i bestemmelsen i grundlovens § 30, stk. 2, hvorefter tjenestemænd ikke behøver regeringens tilladelse til at modtage valg til folketinget«.

Jeg har forstået, at Danmarks radio og ministeriet for kulturelle anliggender er enige i, at den trufne beslutning må bedømmes på grundlag af en afvejning af modstående hensyn som nævnt, men at de førstnævnte hensyn efter myndighedernes opfattelse - når henses til omfanget og arten af de gennemførte begrænsninger - må tillægges overvejende betydning.

Jeg finder ikke at have grundlag for at kritisere denne opfattelse. I den sag, der er omtalt i min beretning for 1973, s. 101 ff, gav jeg udtryk for, at det efter min mening væsentligste hensyn ved vurderingen af den påklagede beslutning var hensynet til at modvirke, at der i befolkningen opstår tvivl om Danmarks radios partipolitiske neutralitet i en valgkamp. Jeg henviste i denne forbindelse til bestemmelsen i radiospredningslovens § 1, som giver Danmarks radio monopol på radiospredning.

På tilsvarende måde finder jeg i den foreliggende sag, at hensynet til - i videre forstand - at sikre Danmarks radios uafhængighed af partipolitik, også i perioder uden for en valgkamp, må tillægges større vægt end de ovenfor nævnte modstående hensyn.

Jeg skal endelig bemærke, at radiatorådets beslutning af 15. januar 1980 efter min mening har tilstrækkelig hjemmel i de ovenfor gengivne bestemmelser i radioloven og de bestemmelser, som radiatorådet har fastsat i henhold til bemyndigelserne i loven. Desuden finder jeg, at beslutningen har støtte i de særlige institutionsforhold, der gælder for Danmarks radio. Det kommer herved i betragtning, at ansættelsesforholdene for de medarbejdere, hvis arbejdsopgaver ændres som følge af, at de udøver politisk aktivitet, bevares i den periode, de udøver politisk aktivitet, således at de pågældende - når de ikke længere udøver den politiske aktivitet - kan genindtræde i deres tidligere funktioner, dog under rimelige hensyn til dem, der har varetaget deres arbejdsopgaver i den nævnte periode, jfr. forretningsordenens § 48 B, stk. 4 og 5. Jeg henviser endvidere til, at begrænsningen af de pågældende medarbejders adgang til højttaler og skærm alene sker i deres egenskab af medarbejdere ved Danmarks radio, og at de i øvrigt som led i udøvelsen af deres politiske aktivitet har samme adgang til radio og TV som andre.«